

РОЗВІДКА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Медіафорум : аналітика, прогнози,
інформаційний менеджмент :
зб. наук. праць. – Чернівці :
Чернівецький нац. ун-т, 2018. –
Том 6. – С. 247-255

Mediarorum: Analytics, Forecasts,
Information Management:
Collection of Research Articles. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University, 2018. –
Vol. 6. – pp. 247-255

УДК: 327.88(470:438)

© Вікторія Акульшина¹

РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА В ПОЛЬЩІ: МЕТОДИ ТА ФОРМИ ВПЛИВУ

На сьогоднішній день пропаганда Кремля набула великого поширення в Європейському інформаційному просторі, особливо це є країни Східної Європи. В дослідженні проаналізовано основні напрями російської пропаганди в Польській Республіці, а також описано наслідки діяльності РФ в інформаційному просторі даної країни.

Ключові слова: пропаганда, російська пропаганда, пропаганда Кремля, Польща.

247

Russian propaganda in Poland: methods and forms of influence

Nowadays the propaganda of Kremlin has become widespread in the European space, especially – among the Eastern countries. The research contains the analysis of Russian propaganda in Poland, as well as describes the consequences of the Russian government's activities in the information space of this country.

Keywords: propaganda, Russian propaganda, propaganda of Kremlin, Poland.

Актуальність теми дослідження. Однією з найнебезпечніших загроз для світового інформаційного простору є пропаганда, що являє собою поширення та насадження певних політичних, релігійних, філософських, наукових та інших ідей і поглядів з метою їх впровадження в суспільну свідомість. В сучасних умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій саме пропаганда має здатність сильного впливу на розвиток подій.

---

¹ Магістр спеціальності «Міжнародна інформація» Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна, E-mail: akulshina@gmail.com

На сьогоднішній день в кожній європейській державі російська пропаганда набуває певних особливостей, оскільки інструменти розповсюдження дезінформації для різних об'єктів впливу відрізняються в залежності від специфіки країн. Проте спільним є те, що керівництво держав дедалі більше починає усвідомлювати масштаби загроз, що виникають у зв'язку з посиленням російського впливу на Європу. Без сумніву, уряд Польщі також стурбований даною проблемою, оскільки саме вона зазнає великого інформаційного впливу з боку РФ, що зумовлено історичними відносинами між державами. Метою кремлівської пропаганди є соціальна дезінтеграція, дезінформація населення та руйнування відносин між Польщею та Україною. Зокрема, Кремль прагне підірвати авторитет держави на європейському рівні та зобразити її в негативному світлі в очах союзників. Саме тому проблема поширення російської пропаганди в польському інформаційному просторі так гостро стоїть перед керівництвом Польщі.

248

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки проблема пропаганди наразі є як ніколи актуальною, вона беззаперечно привертає до себе увагу різних дослідників. Серед вітчизняних науковців, які досліджували дане питання, варто назвати роботу О.В. Гараня, українського політолога та доктора історичних наук, який досліджував новий польський закон «Про Інститут національної пам'яті Польщі», а саме – його роль у відносинах між Польщею та Україною.

Цікавою є доповідь під назвою «Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії», кандидата наук з державного управління та головного консультанта відділу інформаційної безпеки і розвитку інформаційного суспільства Національного інституту стратегічних досліджень А.В. Баровської, яка розкриває масштаби російської пропаганди на сучасному етапі та вказує основні канали її поширення.

Однак доробок українських дослідників з проблеми пропаганди Росії у Польщі є досить невеликим, тому варто підкреслити, що дане питання було досліджено не в повній мірі. Тому дослідження здійснювалося в основному на базі попередніх робіт європейських та американських науковців.

Мета дослідження полягає в аналізі пропагандистського впливу Російської Федерації на польське суспільство.

Виклад основного матеріалу. Польща зазнає неабиякого інформаційного тиску з боку Росії. Оскільки даний факт не може залишитись не поміченим, населення Польщі дедалі критичніше ставиться до політики РФ в цілому. Про це свідчать дані, що були надані у 2015 р. польським аналітико-дослідницьким центром «Інститутом суспільних відносин» (Instytut Spraw Publicznych, ISP). Згідно звіту ISP, з початку вказаного року 78% поляків визнають, що польсько-російські відносини мають негативний характер (Kucharczyk, 2015, 5.) Не зважаючи на цілком очевидні труднощі в двосторонніх відносинах Польщі та Росії, влада Кремля активно використовує певні механізми розповсюдження пропаганди: в традиційних ЗМІ, Інтернет-ресурсах, а також в заходах, що носять публічний характер. Проте найбільшу загрозу становлять ті матеріали і публікації, що знаходяться у вільному доступі в польському Інтернет-просторі. Найбільш помітні ознаки пропагандистської агітації мають такі інтернет-ресурси, як Sputnik, dziennik-polityczny.com, zmianynaziemi.pl, dzienniknarodowy.pl, alexjones.pl, wolna-polska.pl, pch24.pl.

249

Зокрема, Sputnik – це російське інформаційне агентство, яке очолює російський журналіст і телеведучий Дмитро Кисельов. Даний інформаційний портал польською мовою було запущено в 2015 р. і по сьогоднішній день він здійснює свою активну діяльність. Президент польського Центру аналізу пропаганди та дезінформації Адам Лельонек наголошує на тому, що Sputnik – це один із інструментів реалізації зовнішньої політики Росії, а тому він не є ЗМІ в розумінні західноєвропейського мислення. Він підкреслює, що інформація, яка надана даним інформаційним агентством, є або інтерпретацією, або відкритою маніпуляцією (Банахевич, 2017).

Потужним інструментом поширення пропаганди на сьогоднішній день є також соціальні мережі. Доволі часто в таких популярних соцмережах як Twitter та Facebook, можна зустріти так звані «фейкові» облікові записи, які використовуються, зокрема, для політичної боротьби. Так, з червня 2015 р. по травень 2017 р., російські компанії придбали понад трьох тисяч рекламних публікацій у Facebook вартістю 100 тис. дол., що було зумовлено політичною ситуацією в США та проведенням президентських виборів у державі (Pogorzelski, 2017). Російський уряд мав на меті поглибити поділ поглядів на політичну ситуацію у суспільстві та нав'язати власне бачення щодо вибору кандидата на пост Президента.

Важливим інструментом поширення пропаганди Кремля в Польщі є тролінг. Дане явище являє собою певне провокаційне твердження чи повідомлення в усній або письмовій формі, що донесене до об'єкта з метою провокації конфлікту, глузування тощо. Згідно з даними польських аналітиків, масштабна хвиля російського тролінгу в польському Інтернет-просторі розпочалася в 2013 р., незабаром після Революції гідності в Україні. Саме на той момент Росія стала жваво переконувати Польщу в тому, що Україна – її заклятий ворог. Матеуш Баек, редактор польського Інтернет-порталу *kaukaz.pl*, відзначив, що 24 листопада 2013 р., тобто через три дні після оголошення Майдану в Україні, на сайті Інтернет-форуму *Sputnik Polska* раптом з'явилися коментарі, написані із сотні нових профілів. За словами редактора, дані профілі були засновані у соціальних мережах протягом кількох днів і «нові» користувачі активно коментували новини, пов'язані з вказаними подіями (У Польщі російські «тролі», 2016).

250

— У 2016 р. експертами Центру міжнародних відносин було визначено основну тематику пропагандистських повідомлень на території Польщі (2017, *Raport: Rosyjska propaganda*). Так, на більшості інтернет-сторінок, де можна було зустріти відверту брехню Кремля, пропаганда стосується НАТО та ЄС, а саме – їх зображення в негативному світлі.

Багато з публікацій взагалі не торкаються теми відносин із Росією, проте більшість з них зосереджені на запереченні західної політики та основних ідей Заходу.

«НАТО – інструмент в руках американців», «Польща повинна приєднатися до братів слов'ян», «НАТО діє як Гітлер» – такого роду заголовки новин часто можна зустріти на просторах Інтернет у Польщі, адже всі дії, що спрямовані на розширення Північноатлантичного альянсу на Схід від сучасних кордонів, а також збільшення військової присутності поблизу кордонів РФ, викликають гостру реакцію з боку російської влади.

Пропаганда Кремля в Польщі щодо ЄС ґрунтується на певних гострих питаннях, які наразі постають перед урядом Євросоюзу – міграційна криза та посилення впливу національних меншин в окремих країнах-членах ЄС. В даному випадку Росія, в першу чергу, має на меті послаблення, а в довгостроковій перспективі повну ліквідацію такої структури як Європейський Союз. Задля досягнення своєї цілі влада РФ активно підтримує антиєвропейські погляди польських ме-

діа. Головним питанням в цьому випадку є тема імміграції і біженців з Африки та Близького Сходу, що посилена риторикою про заробітчан з України й біженцями з Чечні. В даній ситуації дестабілізація ЄС розглядається шляхом створення іншої думки, а також спричиненням локального конфлікту. Слід наголосити на тому, що російська пропаганда в Польщі спрямована не лише на піддрив позитивного іміджу НАТО та ЄС. Уряд РФ активно використовує польсько-російські двосторонні відносини для здійснення пропагандистської діяльності в цій сфері. У більшості випадків вона відбувається шляхом проведення масових заходів, до яких залучають лідерів громадської думки та моральних авторитетів. Спільне історичне минуле обох держав є підґрунтям для поширення дезінформації з боку Кремля – неодноразово було здійснено спроби нав'язування російської історичної риторики та дискредитації польської історії.

Не менш важливим моментом російської пропаганди в Польщі є намагання дестабілізувати політичну систему держави і унеможливити реалізацію польських основ зовнішньої політики. Таким чином Росія прагне послабити її в регіоні та дискредитувати її позицію на міжнародній арені. Задля реалізації даної мети Кремль повинен посилити відповідні російським інтересам настрої серед польських політичних та інтелектуальних еліт, а також серед польського суспільства в цілому. Москва бажає отримати підтримку тих груп, які протиставляють себе західному вектору та чії погляди співпадають зі стратегічними цілями президента РФ. Проте, на думку деяких експертів, Кремль використовує лише невеликий відсоток свого потенціалу для дестабілізації внутрішньої ситуації у Польщі.

На сьогоднішній день не менш пріоритетним напрямком російської пропаганди є посилення напруги між Польщею та Україною, що пов'язано з розвитком політичної кризи в нашій державі. Аналітик Адам Лельонек наголошує, що на території держави є декілька інтернет-порталів, які відкрито публікують матеріали, заздалегідь написані в Росії або чітко дублюють певну інформацію, що має викликати негативну реакцію в суспільстві. «Головний напрям, на якому працюють російські пропагандисти з польською аудиторією, – це історичні питання польсько-українських відносин та в цілому підхід до України» – підкреслює він (Банахевич, 2017). Пробуджуючи в поляків негативне ставлення до українців на основі складного спільного історичного минулого, пропаганда РФ прагне підштов-

хнути Польщу до інших звинувачень відносно України. І, хоча згідно з дослідженнями європейських науковців, інформаційний простір Польщі є уразливим проти російської дезінформації, деякі дослідники вважають, що пропаганда Кремля не є загрозою для польського суспільства. Так, Пьотр Косцінський, аналітик Польського інституту міжнародних справ зазначає, що Росія не має реальної можливості передавати російську пропаганду у Польщі (Пропаганда Кремля не має шансів, 2017). Незважаючи на це, у 2017 р. було створено перший в країні Центр аналізу пропаганди та дезінформації (Centrum Analiz Propagandy i Dezinformacji), що спрямовує свою діяльність на системний та аналітичний підхід до викликів, пов'язаних із виникненням інформаційних загроз. Центр покликаний зміцнити підвалини і структури громадянського суспільства в Польщі та державах-союзниках шляхом підвищення рівня обізнаності про загрози, спричинені пропагандистською та дезінформаційною діяльністю під час гібридної, інформаційної чи психологічної війни.

252

Висновки. Отже, на сьогоднішній день можна говорити про те, що російська пропаганда досить глибоко проникає в польське суспільство і спрямована на підрив свідомості громадян задля зміни їх політичних поглядів, висвітлення США та НАТО вкрай негативно му світлі, погіршення польсько-українських двосторонніх відносин, руйнування іміджу держави у ЄС, та в решті решт, занепад і розкол самого Євросоюзу. Так, Росія зображує Америку агресором, що тільки використовує Польщу в якості свого посередника в ЄС. Згідно кремлівської пропаганди, у ролі агресора виступає й Північноатлантичний альянс, адже на даному етапі Організацією проводяться методи підривної діяльності щодо РФ. Росія також прагне внести свої корективи у відносини України та Польщі, тому активно висвітлює крізь призму пропаганди складні й болісні історичні питання, що наразі є невіршеними між двома державами.

У цьому сучасному інформаційному просторі російська влада використовує різні інструменти впливу – маніпулювання, залякування, тролінг перекручування фактів тощо. Інтернет-ресурси залишаються лідером серед інструментів дезінформування громадян Польщі, адже за оцінкою експертів, кількість користувачів мережі Інтернет становить майже 80% населення країни.

Не дивлячись на те, що російська пропаганда націлена не тільки на Польщу, але й на інші європейські держави, саме ця країна є

найбільш яскравим прикладом роботи пропагандистської машини Кремля. Тому на сучасному етапі інформаційна політика Польщі спрямована на захист і безпеку власного інформаційного простору.

Джерела та література:

1. Банахевич, Юрій. 2017. «Кремлівські пропагандисти лякають поляків «українською загрозою». УКРІНФОРМ. <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2368070-adam-lelonek-prezidentpolskogo-centru-analizu-propagandi-ta-dezinformacii.html> pdf (accessed April 28, 2018).

2. Баровська, Анастасія. 2016. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень. http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_nauk_anal_rozrob/inform_vukluku.pdf pdf (accessed April 21, 2018).

3. Гарань, Олексій. 2018. Скандальний закон поляків: чи вдасться Польщі спроба встановити «монополію на істину». Інформаційне агентство УНІАН. <https://www.unian.ua/politics/2379675-skandalniyzakon-polyakiv-chi-vdastsya-polschi-sproba-vstanoviti-monopoliyu-naistinu.html> pdf (accessed April 29, 2018).

253

4. Kucharczyk, Jacek. 2015. Close together or far apart? Poles, Germans and Russians on the Russia-Ukraine crisis. Warszawa: Fundacja Instytut Spraw Publicznych. http://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/user_upload/Study_Close_together_or_far_apart.pdf (accessed April 29, 2018).

5. Pogorzelski, Piotr. 2017. Zagrożenie rosyjską dezinformacją w Polsce i formy przeciwdziałania. Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego we Wrocławiu. <http://www.kew.org.pl/wp-content/uploads/2016/12/Piotr-Pogorzelski-Zagro%C5%BCenierosyjsk%C4%85-dezinformacj%C4%85-w-Polsce-i-formy-przeciwdzia%C5%82ania.pdf> (accessed June 15, 2018)

6. Пропаганда Кремля не має шансів у Польщі – експерти. Радіо Свобода. 2017. <https://ua.krymr.com/a/28821996.html> (accessed June 15, 2018)

7. 2016. У Польщі російські «тролі» розгорнули масштабну кампанію з дискредитації України. Перший український інформаційний телеканал «5 канал». <https://www.5.ua/suspilstvo/upolskomuinternetprostori-rosiiany-rozghornuly-masshtabnu-kampaniiu-zdiskredytatsii-ukrainy-zmi-117598.html> (accessed June 15, 2018)

8. 2017. Raport: Rosyjska propaganda silna w polskim internecie. Nabral się nawet Antonii Macierewicz. Newsweek. <http://www.newsweek.pl/polska/raport-prorosyjska-propaganda-niezwykle-silna-w-polskiminternecie,artykuly,404834,1.html> (accessed June 15, 2018)

References:

1. Banakhevych, Yurii. 2017. «Kremlivski propahandysty liakaitu poliakiv «ukrainskoiiu zahrozoiu». UKRINFORM. <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2368070-adam-lelonek-prezident-polskogo-centruanalizu-propagandi-ta-dezinformacii.html> (accessed April 28, 2018).

2. Barovska, Anastasiia. 2016. Informatsiini vyklyky hibrydnoi viiny: kontent, kanaly, mekhanizmy protydii. Kyiv: Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. http://www.niss.gov.ua/public/File/2016_nauk_anal_rozrob/inform_vukluku.pdf (accessed April 21, 2018).

254 — 3. Haran, Oleksii. 2018. Skandalnyi zakon poliakiv: chy vdastsia Polshchisproba vstanovyty «monopoliiu na istynu». Informatsiine ahentstvo UNIAN. <https://www.unian.ua/politics/2379675-skandalniyzakon-polyakiv-chi-vdastsya-polschi-sproba-vstanoviti-monopoliiu-naistynu.html> (accessed April 29, 2018).

4. Kucharczyk, Jacek. 2015. Close together or far apart? Poles, Germans and Russians on the Russia-Ukraine crisis. Warszawa: Fundacja Instytut Spraw Publicznych. http://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/user_upload/Study_Close_together_or_far_apart.pdf (accessed April 29, 2018).

5. Pogorzelski, Piotr. 2017. Zagrozenie rosyjska dezinformacja w Polsce i formy przeciwdzialania. Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jezioranskiego we Wroclawiu. <http://www.kew.org.pl/wp-content/uploads/2016/12/Piotr-Pogorzelski-Zagro%C5%BCenierosyjsk%C4%85-dezinformacj%C4%85-w-Polsce-i-formyprzeciwdzia%C5%82ania.pdf> (accessed June 15, 2018).

6. Propahanda Kremliia ne maie shansiv u Polshchi – eksperty. Radio Svoboda. 2017. <https://ua.krymr.com/a/28821996.html> (accessed June 15, 2018).

7. 2016. U Polshchi rosiiski «troli» rozghornuly masshtabnu kampaniiu z dyskredytatsii Ukrainy. Pershyi ukrainskyi informatsiinyi telekanal «5 kanal». <https://www.5.ua/suspilstvo/u-polskomu-internet-prostori-rosiiany-rozghornuly-masshtabnu-kampaniiu-z-dyskredytatsiiukrainy-zmi-117598.html> (accessed June 15, 2018).

8. 2017. Raport: Rosyjska propaganda silna w polskim internecie. Nabrał się nawet Antonii Macierewicz. Newsweek. <http://www.newsweek.pl/polska/raport-prorosyjska-propaganda-niezwykle-silna-w-polskiminternecie,artykuly,404834,1.html> (accessed June 15, 2018).